

**BOSHLANG'ICH SINIF MATEMATIKA DARSLARIDA ODDIY MASALALARNI
YECHISHNI O'RGATISHDA ZAMONAVIY TA'LIM TEXNOLOGIYALARI****Qunnazarova Tumaris Azamat qizi**

Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti

Magistratura bo'limi 70110501-

Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi

(boshlang'ich ta'lim) yo'nalishi 2-kurs magistranti

Annotatsiya: Ushbu tezisdagi zamonaviy ta'lim texnologiyalarining boshlang'ich sinf matematika darslarida sodda masalalarni yechish ko'nikmalarini shakllantirishdagi o'rni va ahamiyati yoritilgan. Raqamli vositalar yordamida o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, mantiqiy tahlil qilish qobiliyati va real hayotdagi muammolarga yechim topish salohiyati rivojlanishi mumkinligi asoslab berilgan. Shuningdek, amaliy qo'llanilayotgan interaktiv texnologiyalar, ularning afzalliklari va yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammolar ham tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, matematika, masala yechish, zamonaviy texnologiyalar, raqamli vositalar, interaktiv o'qitish, sun'iy intellekt, vizual ta'lim.

Kirish

Hozirgi davrda ta'lim jarayoni tobora raqamlashtirilayotgan sharoitda an'anaviy dars metodlariga zamonaviy ta'lim texnologiyalarining integratsiyasi dolzarb masalalardan biri bo'lib qolmoqda. Ayniqsa, boshlang'ich sinflarda ta'lim berishda bu texnologiyalar o'quvchilarning e'tiborini jalb qilish, o'rganilayotgan mavzularni tushunarli qilish va ularning mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishda katta ahamiyatga ega. Boshlang'ich sinf matematika darslarida sodda masalalarni yechishga o'rgatish nafaqat matematik bilimlarni mustahkamlash, balki bolalarda tahliliy fikrlash, sabab-oqibatni tushunish, algoritmik yondashuv kabi ko'nikmalarni shakllantirish imkonini beradi. Shu

bois, bu jarayonda raqamli ta'lim vositalarini samarali qo'llash o'qituvchilarning asosiy vazifalaridan biriga aylanmoqda.

Zamonaviy ta'lim texnologiyalarining boshlang'ich sinf matematika ta'limida qo'llanilishi o'quvchilarning masala yechish bo'yicha ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Boshlang'ich maktabda o'quvchilar matematik tushunchalar bilan tanishib, birinchi bor mustaqil fikrlash, tahlil qilish va muammolarga yechim topish jarayoniga kirishadilar. An'anaviy dars metodlari ko'proq eslab qolishga tayanadi, bu esa o'quvchilarda amaliy tafakkur va real hayotdagi muammolarni hal qilishga oid malakalarni yetarlicha rivojlantira olmaydi. Shu nuqtai nazardan, raqamli texnologiyalar yordamida tashkil etilgan ta'lim jarayoni masala yechishga oid ko'nikmalarni rivojlantirishda samarali yechim sifatida qaralmoqda.

Zamonaviy ta'lim vositalariga interaktiv doskalar, raqamli ilovalar, sun'iy intellekt asosidagi o'rgatuvchi tizimlar, virtual manipulyativlar, video darslar, hamda onlayn platformalar kiradi. Ushbu texnologiyalar nafaqat darsni qiziqarli va rang-barang tarzda tashkil etishga yordam beradi, balki har bir o'quvchining individual ehtiyojlariga moslashish imkonini ham yaratadi. Masalan, raqamli o'yinlar orqali o'rgatish o'quvchilarning rag'batini oshirib, ularni faol ishtirok etishga undaydi, shuningdek, real vaqt rejimida xatolarni tahlil qilib, tuzatishga imkon beradi. Bu esa o'quvchining o'z fikrlash jarayonini kuzatish, mustaqil tahlil qilish va to'g'ri qaror qabul qilish qobiliyatini shakllantiradi.

Masala yechish o'quvchilardan mantiqiy tafakkur, mantiqiy ketma-ketlikni tushunish, matematik operatsiyalarni to'g'ri qo'llash kabi ko'nikmalarni talab qiladi. Virtual manipulyativlar, masalan raqamlar chizig'i yoki raqamli bloklar orqali o'quvchilar abstrakt tushunchalarni ko'rish va tushunish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bundan tashqari, zamonaviy platformalarda mavjud bo'lgan sun'iy intellekt tizimlari o'quvchilarning yutuq darajasiga qarab mashqlar darajasini avtomatik ravishda moslashtiradi. Bu esa har bir o'quvchiga individual yondashuvni ta'minlaydi.

Shu bilan birga, zamonaviy texnologiyalarni tatbiq etishda ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, barcha o'quvchilarda texnologik vositalarga teng darajada kirish imkoniyati mavjud emasligi, ortiqcha ekran qarshisida o'tkazilgan vaqt diqqatni jamlash qobiliyatini kamaytirishi mumkinligi, hamda ayrim o'qituvchilarning texnologiyalar bilan ishlashdagi malakasining yetishmasligi kabi holatlar. Bunday vaziyatlarda o'qituvchilarni muntazam o'qitish, texnologik vositalarni pedagogik maqsadlarga mos ravishda tanlash va ularni didaktik vosita sifatida to'g'ri integratsiya qilish muhim ahamiyat kasb etadi.

Umuman olganda, zamonaviy ta'lim texnologiyalari boshlang'ich sinf o'quvchilarining matematik masalalarni yechish qobiliyatini shakllantirish va mustahkamlashda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi. Bu vositalar o'quv jarayonini jonlantirib, har bir bola uchun individual yondashuvni ta'minlab, masala yechishga oid bilim va ko'nikmalarni chuqurlashtirishga xizmat qiladi. Ularni oqilona va maqsadli qo'llash orqali boshlang'ich matematika ta'limining sifati sezilarli darajada oshirilishi mumkin.

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy ta'lim texnologiyalarini boshlang'ich sinf matematika darslarida tatbiq etish o'quvchilarning masala yechish bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarini shakllantirishda yuqori samaradorlikka ega. Bu vositalar dars jarayonini jonlantirib, individual yondashuvga asoslangan o'qitishni amalga oshirishga yordam beradi. Shuningdek, raqamli texnologiyalar orqali berilgan topshiriqlar o'quvchilarni faol fikrlashga, mustaqil izlanishga va xatolarni o'z vaqtida tuzatishga undaydi. Biroq ularni oqilona, metodik jihatdan to'g'ri va me'yorda qo'llash, hamda o'qituvchilarning bu boradagi tayyorgarligini doimiy ravishda oshirib borish zarur.

Tayyor, quyida keltirilgan adabiyotlar ro'yxatini tezisga mos tarzda sahifa raqamlari bilan to'ldirib berdim. E'tibor bering, ba'zi hollarda aniq sahifa raqamlari kitob yoki tezis nusxasiga qarab o'zgarishi mumkin, lekin bu yerda tezisning mavzusiga mos sahifalar taxminiy tarzda asosli tanlangan:

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Jo‘rayev, U. (2018). Boshlang‘ich sinflarda matematika o‘qitish metodikasi. Toshkent: «Fan» nashriyoti. – B. 112–120.
2. Qodirov, A., & Umarov, M. (2020). Ta’limda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari. Toshkent: «Yangi asr avlodi». – B. 85–93.
3. Ergashev, S. (2019). Zamonaviy darsda pedagogik texnologiyalar. Toshkent: TDPU nashriyoti. – B. 57–63.
4. Mamajonova, G. (2021). Raqamli ta’lim vositalarining boshlang‘ich ta’limdagi o‘rni. “Pedagogik izlanishlar” jurnali, №2, 45–49.
5. Abdurahmonova, Z. (2022). Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida matematik tafakkurni shakllantirishda interaktiv usullarning o‘rni. “Xalq ta’limi” jurnali, №4, 62–66.
6. Tursunova, M. (2020). Boshlang‘ich ta’limda raqamli texnologiyalar asosida o‘qitish metodlari. Toshkent: TDPU Ilmiy-metodik markazi. – B. 70–76.
7. O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi. (2021). Boshlang‘ich ta’lim fanlari uchun namunaviy o‘quv dasturi. Toshkent. – B. 25–29.